

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 17. 9. 2015

Číslo: Ročník 25 (2015), Číslo 3

Sekce: Stalo se

Název článku: Workshop Střediskové knihovny a jak dál...

Autor: Andrea Součková

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20150319>

Workshop Střediskové knihovny a jak dál...

Andrea Součková

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové pořádala od začátku tohoto roku již dva workshopy *Střediskové knihovny a jak dál*, které, jak už název napovídá, byly věnovány systému regionálních funkcí v Královéhradeckém kraji. Co jsou to regionální funkce, netřeba knihovníkům více představovat. Avšak to, že na Královéhradecku fungují dva různé systémy pro poskytování metodické pomoci, už možná málokdo ví. Výkon regionálních funkcí v okrese (nebo jinak územně definovaném obvodu), kde tuto činnost vykonává pouze pověřená knihovna, charakterizujeme jako systém centralizovaný. Výhody tohoto systému využívají na Jičínsku a Trutnovsku. Oproti tomu, pokud výkon regionálních funkcí zajišťuje pověřená knihovna ve spolupráci s knihovnami střediskovými, hovoříme o systému decentralizovaném. Někdy je také označován jako systém střediskový a jeho přednosti doceňují na Rychnovsku, Náchodsku a Hradecku. Jaké výhody a nevýhody s sebou přináší centralizovaný způsob poskytování metodické pomoci? A co střediskový systém - jaké plusy a minusy skrývá? Právě to i mnohem více bylo předmětem zmíněných setkání metodiček.

První z workshopů se uskutečnil 30. dubna 2015 v konferenčním sále krajské knihovny. Na setkání byly pozvány knihovny pověřené i střediskové, tedy všechny, které zabezpečují chod regionálních funkcí na Královéhradecku. To, že jsou si knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí vědomy důležitosti poskytování metodické pomoci knihovnám menším, doložila i skutečnost, že na jednání téměř všechny odpovědné knihovnice dorazily. Přitom program workshopu byl velmi náročný nejen pro organizující osoby, ale i pro zúčastněné knihovnice. Po úvodním přivítání všech přítomných byl odborný program workshopu zahájen přednáškou Bc. Evy Semrádové z oddělení služeb knihovnám SVK HK, která hovořila o systému regionálních funkcí v Královéhradeckém kraji. Ve stručnosti zde představila základní znaky charakteristické pro jednotlivé okresy, ze kterých vyplynulo, jak velmi se od sebe oblasti liší. Poté už došlo na prezentaci konkrétních systémů poskytování regionálních služeb. Jako zástupkyně za systém centralizovaný vystoupila Dana Michlová, metodička z Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně, která seznámila přítomné se způsobem poskytování metodické pomoci na Jičínsku. Naopak systém střediskový reprezentovala Bc. Kateřina Hubertová, metodička Knihovny města Hradce Králové, která se ve svém příspěvku věnovala regionálním službám na Hradecku. Po přednáškové části následovalo vyhodnocení dotazníků mapujících fungování střediskového systému v Královéhradeckém kraji, které vedla Mgr. Eva Svobodová, ředitelka SVK HK. (Při posílání pozvánky na workshop totiž byly knihovny požádány o vyplnění dotazníku. Cílem průzkumu bylo, řečeno velmi zjednodušeně, zjistit, jaké výhody a nevýhody s sebou přináší střediskový systém.) Účastnice workshopu byly s výsledky průzkumu seznámeny nejen ústně, ale obdržely také tištěné podklady. Velmi náročnou částí pro všechny přítomné bylo sestavování SWOT analýzy, tedy definování výhod, nevýhod, příležitostí a hrozeb střediskového systému. Zčásti se při vytváření analýzy vycházelo z odpovědí, které byly uvedeny v průzkumu. Převažovaly však informace získané na základě řízené diskuse, která se odehrála v poslední části workshopu. I po oficiálním ukončení jednání dál probíhala neformální diskuse mezi zbylými účastníky a nejen ona byla důvodem pro zorganizování dalšího setkání, kde by bylo téma podrobněji rozebráno.

Workshop *Střediskové knihovny a jak dál II* se konal 1. července 2015 na tomtéž místě. Ačkoliv se vzhledem k probíhajícímu letním prázdninám, dovoleným či plánovaným rekonstrukcím knihoven nejednalo o příliš šťastnou volbu termínu, sešli jsme se opět v relativně hojném počtu. Jelikož nedošlo při prvním workshopu k dokončení SWOT analýzy a některým částem byla věnována větší pozornost než ostatním, rozhodli jsme se k jejímu sestavení vrátit. Na základě řízené diskuse, kterou vedla i tentokrát Mgr. Eva Svobodová, byla SWOT analýza dokončena. Druhá část workshopu měla opět podobu diskuse, která se točila kolem témat – výměnné fondy, personální zabezpečení a smlouvy o zajištění výkonu regionálních funkcí. Přestože se oficiální konec workshopu o hodinu oddálil, některé knihovnice i poté zůstávaly na svých místech a diskuse nebrala konce. Díky reakcím

a odpovědím účastnic při druhém setkání se ještě více projevily rozdíly v poskytování regionálních služeb, zejména v rámci jednotlivých okresů. Na krajské úrovni se jedná o věc, které se nelze úplně vyhnout, a někdy je vzhledem k rozdílným a specifickým podmínkám jednotlivých oblastí naopak věcí přínosnou. Ovšem pokud jsou rozdílně zabezpečeny a poskytovány regionální služby na úrovni okresů, je to už alarmující. Na základě spolupráce všech zapojených knihoven by mělo dojít ke sjednocení poskytování těchto služeb.

Regionální funkce jsou v Královéhradeckém kraji velmi komplikovanou knihovnickou činností obzvláště proto, že se jedná o práci s lidmi a každá pověřená či středisková knihovna vychází z jiných historických tradic poskytování metodické pomoci obecním knihovnám. Aby došlo k nějakému konsensu, bude pravděpodobně muset krajská knihovna uskutečnit ještě více obdobných setkání metodiků. Velké množství informací z diskusí a výsledků z anket čeká ještě na zpracování. V období dovolených nebylo v našich silách je utřídit a vyhodnotit. Proto zatím zveřejňujeme pouze SWOT analýzu střediskového systému regionálních funkcí.

Touto cestou bychom chtěli i všem zúčastněným poděkovat za účast na workshopech. Bez aktivního a ochotného přístupu knihovnic a knihovníků z pověřených a střediskových knihoven by podobná setkání ztrácela smysl.

Kontakt na autorku: andrea.souckova@svkhk.cz

SWOT analýza střediskového systému

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Dotace na regionální funkce (finance využívány i ve střediskové knihovně) • Ekonomická výhodnost pro obsluhované knihovny (v případě, že jezdí do střediskové knihovny pro výměnné fondy - kratší vzdálenost, méně časově náročné) • Silnější osobní vazby • Rychlá a pružná distribuce knih (dostupnost střediskových knihoven) • Zakotveno ve zřizovací listině • Lepší kooperace – rychlejší řešení problému • Komunitní role pro střediskový obvod • Čas na koncepční práci (pro pověřené knihovny) • Ulehčení práce pověřeným knihovnám • Dlouholeté vazby - důvěryhodnost střediskových knihoven 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozdílná úroveň regionálních knihovnických služeb • Různé knihovní systémy • Skladové prostory • Nedefinovaný pracovní úvazek (velikost) • Více administrativy pro pověřené knihovny • Specifický přístup k obsluhovaným knihovnám (dáno i růzností smluv) • Nabídka výměnného fondu je úměrná velikosti střediskové knihovny (čím větší středisková knihovna, tím větší fond)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost definice pravidel regionálních funkcí • Střediskové funkce posilují prestiž střediskových knihoven u zřizovatele • Vliv na kulturní a vzdělávací úroveň regionu spadajícího pod středisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné financování • Právní neukotvenost systému • Přístup zřizovatelů střediskových knihoven k regionálním funkcím • Některé knihovny po zrušení střediskového systému ukončí činnost, překážka – dojíždění do pověřené knihovny, přerušené osobní vazby

